

RINGSAKER JAKT- OG FISKEOMRÅDE (RJFO)

RJFO omfatter eiendommene Pihl AS og Brøttum, Ringsaker, Veldre, Nes og Furnes bygdealmenninger. Formålet med sammenslutningen er administrasjon av jakten og fisket i området, og å sørge for den beste mulige forvaltning av vilt og fisk. Ringsakerfjellet dekker et areal på ca 600 kvadratkilometer, hvorav 290 kvadratkilometer består av produktiv skog. Resten består av fjell, sjøer og myrer. RJFO ble opprettet i 1966.

Villrein i Ringsaker, innspill fra RJFO.

Kort om villreinens historie i Ringsaker. Det var lite rein i Ringsaker – Pihl og Furnes på 1800-tallet, da pga ulven ifølge historien. Bestanden var lav inntil 1950-åra, da den vokste noe. I 1957 tillot man for første gang jakt på rein i Pihl, med kvote på tre dyr. Fram til 1969 ble det utstedt fellingstillatelse på tre–åtte dyr (pluss ett i Furnes alm). Grunneierne i Rondane Sør innførte fredning av reinen fra 1970 til 1975. Dette for å få øke bestanden.

Villrein gjennom året i Ringsaker.

Våren: I månedsskiftet mars – april kommer reinen trekkende sørover. Dessverre for reinsdyra så treffer den veldig ofte påsketurismen, da blir fjellet og passasjen sørover smalt og trangt. Hovedferdselåra under trekket kan man grovt si følger Storenga - Londalen – Hemmelkampen - Svartkampen – Raufjellet. Deler av flokken holder seg hele sommeren og høsten øst for Ringsaker sine grenser, mens den andre delen trekker til myr og skogsområdene i Vang og Ringsaker.

For å bruke 2023 som eksempel så lå flokken en ukes tid i mars-april ved Myklebysjøen i Stor Elvdal, for så å trekke inn i Ringsaker lørdag 8 april. Flokken telte da 170-200 dyr. Denne lå i ro ved Taterungskampens østside fra morgenen, helt til de første skituristene kom ca kl 11.00. Flokken dro da rett over til Stor Horta i Stor Elvdal, og ble der til 15 april. Deretter dro den tilbake til Myklebysjøen, ble der noen dager, og gjorde flere turer sørover. Traff også da på «teltturister» i området, som sannsynligvis campet i god tro, men midt i trekkuten. Men fostringsflokkene kom seg til kalvings områdene i god tid.

I Ringsaker så er det «påskefjellet» med skiturisme og hunder som utfordrer villrein. I og med fjellet ikke kan «stenges» for folk, og det strengt tatt er nok med bare 2-3 personer for å utløse lang flukt, så står man vel igjen med god informasjon som tiltaksmiddel. Gjerne med oppsyn som veileder samtidig med at båndtvang kontrolleres. Samtidig sier jo også historien at flokken har tålt utfordringen godt gjennom flere tiår.

Sommer: Digitalisering av villreinens spor synliggjør detaljert hvor de merkede dyrene går, og flokkene rundt dem. Dette blir ren tipping, men kanskje ca en tredjedel av antallet dyr som har opphold i Ringsaker går sammen med dyr som har GPS halsbånd. Det var vel i 2016 vi hadde den første simla med GPS sender i Ringsakers skog og myrområder, men rein benyttet disse områdene mange år før det. I Endelausmyrene var det fostringsflokk allerede i 2001 da med kalver som måtte ha blitt født på vestsiden av Åsta. Bukkene kom noen år tidligere, allerede i 93-94 i Endelausområdene, og enda tidligere i myrene tilknyttet Hornsjøen (Øyer) og inn mot Aksjøen i Ringsaker.

I 2017 bekreftet de digitale sporene reinens bruk av Endelausmyrene. I 2018-2019 viste signalene også tegn til at kalving hadde foregått i dette området.

Fra begynnelsen av mai til november lever rein i Ringsaker i all hovedsak som skogsrein, dvs i 6-7 mnd. av året. Det er tilnærmet vanlig å se rein beite på hogstflater i området. Hit kommer de tilbake år etter år, og det blir flere av dem. Denne årlige tilbakekomsten, økningen i stammen og ett opphold som har blitt lengre og lengre må tyde på at alle reinens behov dekkes godt her.

Høst: Tradisjonell tid for bærsanking og jakt, turgåing, og i de senere år toppturer. Det sistnevnte utgjør en vesentlig endring når turene legges inn i snaufjellet. Får man en solskinnsdag midt i september, og toppturmålet er på Svartkampen eller Hemmelkampen, så deles fjellet vårt i to av turismen, dette kan vel løses på en smidig måte. Toppturer i disse område bør defineres med en periode, slik at disse målene avvikles før brunsttiden hos rein starter opp.

«Skogsrein»: Reinens tilnærming til mennesker og menneskelig aktivitet i skogen. Reinen fremstår mindre sky i skogen, dette kan selvsagt ha sammenheng med lettere tilgang på skjul. De store myrene er jo ikke som de engang var, de er delvis skogkledde, og gror mer og mer igjen. Som nevnt over så stopper ikke reinen ved myrene. Den bruker store deler av området som det også drives aktivt skogbruk i, og områder med langt mer aktivitet enn hva vi finner inne på fjellet, dette være seg skogsdrifter, hogst, tynninger, planting mm. Masse skogsbilveier, som det drives vedlikehold på, flere hovedveier, og i det hele tatt mer folk.

Motorferdsel; Det har økt på med motorferdsel i Ringsakerfjellet, uten at man kan kalle det villmannskjøring. Det er målrettet kjøring, utført av 3 aktører. Grunneier, Røde Kors og Statens Naturoppsyn. Grunneier driver med vedtransport, oppsyn med båndtvang og rein under trekket, veldig ofte en kombinasjon. Det kan også være at vi utøver operasjoner som ligger under fallvilt i kommunen.

Røde Kors operer i all hovedsak utenfor verneområde.

SNO har 3 roller, registrering av rovvilt, der kjører ofte to skutere sammen, de har en som kjører kontroll av motorferdsel, og en tredje som skal drive ordinært oppsyn, dvs 4 ekstra skutere. Dette kunne løses på en bedre måte.

Oppsummering. Under trekket til sommerbeitene brukes Ringsakerfjellet øst for Åsta nærmest som transportetappe. Denne passasjen er smal og utfordrerne, spesielt når påsken og påsketurismen sammenfaller med vårtrekket. Det samme gjelder telting i samme området. Da påskefjellet ikke kan «stenges for folk» er det økt informasjon som det kan være noe å hente på for å redusere utfordringer under trekket.

Under sommerbeite har reinen funnet sin plass i skog og myrområdene der den får gå stort sett uforstyrret. Den ser heller ikke ut til å la seg forstyrre av at det drives aktivt skogbruk i området og den trafikken det medfører seg. Reinen virker i det hele tatt mindre sky i disse skogområdene, men det kan også ha noe med lettere tilgang på skjul. Jeg kan ikke se at det noen tiltak for å bedre reinens situasjon i skogsområdene. De kommer tilbake år etter år, blir flere, og blir der stadig lengre ser det ut for. De har vært her i nærmere 18-20 år, uten noen spesiell form vern, og klarer seg veldig godt.

Vern – tiltak. Vi tror det er viktig at eventuelle tiltak er forståelig og presise. Mye kan gjøres med aktiv informasjon fra oppsynssektoren. Her kan man gjerne leie tjenester fra grunneierne. Det samme gjelder bruk av snøskuter, SNO kunne med fordel leie flere tjenester for å få ned bruken av skuter.

Mvh

Anders Berg

Utmarksleder RJFO